C/2025/106

10.1.2025

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Ulig social beskyttelse generelt og mere specifikt i forhold til nye arbejdsformer og atypiske arbejdstagere

(initiativudtalelse)

(C/2025/106)

Ordfører: **María del Carmen BARRERA CHAMORRO**

Rådgivere	Anna KWIATKIEWICZ (for Gruppe I) Cristóbal Molina Navarrete (for ordføreren, Gr. II)
Plenarforsamlingens beslutning	15.2.2024
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 52, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	3.10.2024
Vedtaget på plenarforsamlingen	23.10.2024
Plenarforsamling nr.	591
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	140/13/51

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU minder om, at Den Europæiske Union og medlemsstaterne under hensyntagen til de sociale rettigheder, der er fastsat i den europæiske socialpagt, ud over at fremme et højt beskæftigelsesniveau og forbedre leve- og arbejdsvilkårene sigter mod »en passende social beskyttelse« (artikel 151 i TEUF). På samme måde anerkendes »retten til passende social beskyttelse« for arbejdstagere, uanset typen af deres ansættelsesforhold og varigheden heraf, herunder selvstændige på »sammenlignelige vilkår« i princip 12 i den europæiske søjle for sociale rettigheder.

1.2. EØSU bemærker, at de såkaldt atypiske beskæftigelsesformer ifølge en nylig rapport fra Kommissionen i løbet af de seneste årtier er blevet mere almindelige i de mest konkurrencedygtige økonomier og på de mest dynamiske arbejdsmarkeder, som omfatter EU og medlemsstaterne. Denne rapport bekræfter, at mere end en tredjedel af arbejdsstyrken i Den Europæiske Union er beskæftiget under disse former. Ifølge ILO's rapporter om emnet er der mange forskellige og stadig flere årsager til denne omstilling fra typisk til atypisk arbejde, såsom globalisering, organisatoriske innovationer i virksomhederne, digitalisering, selve betingelserne for sociale fremskridt samt ændringer og mangler i reguleringen af ansættelsesforhold.

1.3. EØSU noterer sig, at der på baggrund af tilgængelige undersøgelser er institutionel konsensus (ILO, Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet) om at medregne alle former for beskæftigelse, der ikke svarer til et typisk ansættelsesforhold (afhængig, instruktionsbundet beskæftigelse i et permanent fuldtidsansættelsesforhold) som atypisk arbejde, herunder nye former (tidsbegrænset ansættelse, deltidsansættelse, periodisk arbejde, arbejde på tilkaldebasis, platformsarbejde, skjulte ansættelsesforhold, økonomisk afhængig eller sårbar selvstændig virksomhed). Selv om ILO tydeligt skelner mellem atypisk arbejde og usikre ansættelsesforhold, mangler atypiske arbejdstagere samme beskyttelsesniveau som typiske arbejdstagere, og adgangen til tilstrækkelige og holdbare ydelser garanteres i mange tilfælde ikke.

1.4. EØSU påpeger, at næsten alle EU's medlemsstater har ratificeret den europæiske socialpagt (som minimum udgaven fra 1961), hvilket betyder, at de er blevet enige om »at opretholde den sociale tryghedsordning på et tilfredsstillende niveau, som mindst svarer til, hvad der kræves for ratifikation af den europæiske kodeks for social sikring, og at tilstræbe stigende forbedringer af den sociale tryghedsordning« som fastsat i artikel 12, stk. 2 og 3. EØSU opfordrer derfor EU-institutionerne og medlemsstaterne til, at de inden for rammerne af deres respektive beføjelser og efter forudgående social dialog på de relevante niveauer sikrer, at de sociale beskyttelsessystemer tilpasses de ikkekonventionelle former for arbejde for at sikre tilstrækkelig og bæredygtig dækning og fordele, der sikrer anstændigt arbejde og et anstændigt liv.

1.5. Uden at foregribe muligheden for at overveje et reguleringsinstrument mener EØSU, at den vej, som Rådet har skitseret i sin henstilling til medlemsstaterne om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, gør det muligt at gøre fremskridt på følgende områder:

a) passende sociale beskyttelsesordninger (lukning af formelle huller i adgangen)

b) optjening af rettigheder eller mulighed for at overføre rettigheder mellem forskellige systemer (effektiv dækning)

c) tilstrækkelige ydelser og et proportionalt bidrag (tilstrækkelighed)

d) passende oplysninger om rettigheder og forpligtelser (gennemsigtighed).

1.6. Ifølge ILO's model er tilstrækkelige og holdbare sociale beskyttelsessystemer en afgørende forudsætning for at sikre alle mennesker en ordentlig livskvalitet. EØSU mener derfor, at medlemsstaterne i overensstemmelse med national praksis skal gøre fremskridt med sociale beskyttelsessystemer, der ikke kun er rettet mod typiske eller atypiske arbejdstagere, men mod alle borgere, så personer, der ikke er i stand til at arbejde sikres en minimumsindkomst, der kombinerer incitamenter for og støtte til at komme tilbage på arbejdsmarkedet til personer, der er i stand til at arbejde, i overensstemmelse med princip 14 i den europæiske søjle for sociale rettigheder. Tilstrækkelig beskyttelse og økonomisk bæredygtighed skal garanteres til enhver tid.

1.7. For at sikre de nødvendige budgetmidler til dette fremskridt opfordrer EØSU medlemsstaterne til at foretage en grundig og omfattende gennemgang af de sociale beskyttelsessystemers finansieringskilder for at sikre den økonomiske bæredygtighed uden at bringe jobskabelsen i fare. EU kan støtte medlemsstaterne i disse bestræbelser ved at lette udvekslingen af erfaringer i forbindelse med revisionen/reformen af de nationale sociale beskyttelsessystemer.

1.8. EØSU anerkender, at den primære beføjelse til at tilpasse de sociale beskyttelsessystemer til de økonomiske og arbejdsmarkedsmæssige ændringer ligger hos medlemsstaterne med inddragelse af den sociale dialog. Under overholdelse af nærhedsprincippet bør EU dog øge sin indsats for at hjælpe medlemsstaterne med at fjerne de hindringer, der er blevet identificeret som mest relevante, så de kan evaluere og om nødvendigt rette op på manglerne med hensyn til social beskyttelse i forbindelse med atypisk beskæftigelse, og således at der, uden at det berører virksomhedernes og arbejdstagernes fleksibilitetsfordele, sikres en passende og holdbar social beskyttelse, der svarer til den, der tilbydes i forbindelse med typisk beskæftigelse.

1.9. EØSU bemærker, at EU-Domstolen og de nationale domstole begrænser mulighederne for gennem national lovgivning at indføre positive særforanstaltninger for at rette op på kønsbestemte forskelle i den sociale beskyttelse. EØSU foreslår derfor, at Kommissionen og Rådet reviderer direktiv 79/7/EØF ([1]) for at tilpasse det til de nuværende forhold. EØSU opfordrer endvidere Kommissionen til hurtigst muligt at vurdere anvendelsen af direktiv 79/7/EØF og i givet fald foreslå Rådet og Europa-Parlamentet de reformer, der anses for mest hensigtsmæssige for på medlemsstatsniveau og inden for rammerne af den sociale dialog at afhjælpe relevante mangler i overensstemmelse med artikel 157, stk. 4, i TEUF på effektiv vis.

1.10. EØSU mener, at erfaringsudveksling mellem medlemsstaterne er et nyttigt supplement til at fremme bedste praksis, når det gælder om at tilpasse de nationale sociale beskyttelsessystemer til det moderne arbejdsmarked, der omfatter forskellige kontrakter og kontraktlige ordninger, herunder 40 % ([2]) atypisk arbejde, og rette op på eventuelle ubalancer. Udvalget opfordrer derfor Kommissionen til at fremme denne gensidige læring og til at gøre det lettere at inddrage de nationale arbejdsmarkedsparter og EØSU.

([1]) Rådets direktiv 79/7/EØF af 19. december 1978 om gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til social sikring (EFT L 6 af 10.1.1979, s. 24).

([2]) Rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige, Bruxelles, 31.1.2023, COM(2023) 43 final.

2. **Baggrund, begrundelse og hovedelementer i udtalelsen**

2.1. Sikring af passende social beskyttelse for alle er en del af begrebet anstændigt arbejde. EØSU bakkede om herom i udtalelsen om Kommissionens meddelelse »Anstændigt arbejde på verdensplan« ([3]).

2.2. En bæredygtig fremtid for Den Europæiske Union kræver en kombination af et stærkt konkurrencedygtigt økonomisk system og en stærk social dimension. Derfor går EØSU ind for at forbedre den sociale beskyttelse for alle som et grundlæggende element og en uundværlig del af den europæiske sociale model. Dette anbefales i udtalelsen om gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder med henblik på at sikre pålidelige, passende og tilstrækkelige sociale beskyttelsessystemer ([4]), samtidig med at de forskellige nationale traditioner og ansvarsfordelingen respekteres.

2.3. EØSU bemærker, at der er sket et betydeligt skift fra de typiske beskæftigelsesformer (lønnet arbejde, tidsubegrænset arbejde, fuldtidsarbejde) til atypiske beskæftigelsesformer, både i traditionel forstand (deltidsarbejde, midlertidigt arbejde og periodisk arbejde) og helt nye former (digitalt platformsarbejde, økonomisk afhængig selvstændig virksomhed eller sårbar selvstændig virksomhed ([5])), (ILO 2016 ([6]), Eurofound 2017 ([7]), Rådet 2019 ([8]) og Kommissionen 2023 ([9])). Ændringer i arbejdslivet, makroøkonomiske udsving og kriser samt lovgivningsmæssige reformer påvirker alle disse processer.

2.4. EØSU har tidligere udtrykt sin støtte til at forbedre gennemsigtigheden og forudsigeligheden af beskæftigelse i EU-lovgivningen og den nationale lovgivning for arbejdstagere, især atypiske arbejdstagere ([10]). En af disse betingelser for gennemsigtighed handler om social beskyttelse.

2.5. I lyset af denne økonomiske og arbejdsmarkedsmæssige udvikling advarer EU-institutionerne om, at selv om disse atypiske arbejdsformer giver virksomheder og enkeltpersoner en række muligheder for fleksibilitet, så medfører de også risici i form af økonomisk usikkerhed. Som påpeget af Kommissionen (2023) og ILO (2016) kan disse huller i den sociale beskyttelse desuden have en negativ indvirkning på økonomien og samfundet som helhed, fordi de bringer den indenlandske efterspørgsel, investeringerne i menneskelig kapital og den sociale samhørighed i fare.

2.6. EØSU er enigt med Rådet og Kommissionen i, at de vedvarende mangler i de sociale beskyttelsessystemer med hensyn til atypiske beskæftigelsesformer forværrer forskellene mellem generationer af borgere, mellem kønnene og mellem sociale grupper. Hovedårsagen til disse mulige sociale uligheder er, at der inden for de atypiske former for beskæftigelse ansættes en overvægt af unge, indvandrere og kvinder, og det er således hovedsageligt i disse grupper, vi finder midlertidige kontrakter, deltidskontrakter, periodisk arbejde, vikararbejde, arbejde på tilkaldebasis, kontrakter uden fast timetal osv.

2.7. EØSU mener i overensstemmelse med ILO's forslag, at problemet med manglende adgang til tilstrækkelig social beskyttelse for arbejdstagere i atypiske ansættelsesformer i dette scenarie kan løses ved hjælp af en blanding af passende lovgivningsreformer, ikkelovgivningsmæssige politiske foranstaltninger og finansiel støtte, også når det gælder selvstændig virksomhed i almindelighed og økonomisk afhængige og sårbare selvstændige arbejdstagere i særdeleshed. Dette ville bidrage afgørende til at reducere uligheder, herunder forskellen i social beskyttelse mellem kvinder og mænd ([11]).

([3]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om anstændigt arbejde på verdensplan (COM(2022) 66 final) (EUT C 486 af 21.12.2022, s. 149).
([4]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om den europæiske søjle for sociale rettigheder — evaluering af den indledende gennemførelse og anbefalinger vedrørende fremtiden (initiativudtalelse) (EUT C 14 af 15.1.2020, s. 1).
([5]) https://www.ela.europa.eu/sites/default/files/2023-04/Study-on-the-extent-of-dependent-self-employment-in-the-EU.pdf.
([6]) https://www.ilo.org/publications/non-standard-employment-around-world-understanding-challenges-shaping.
([7]) https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2017/non-standard-forms-employment-recent-trends-and-future-prospects.
([8]) EUT C 387 af 15.11.2019, s. 1.
([9]) COM(2023) 43 final.
([10]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2018) 132 final) (EUT C 440 af 6.12.2018, s. 135).
([11]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ligestilling mellem mænd og kvinder på de europæiske arbejdsmarkeder (sonderende udtalelse på anmodning af Europa-Parlamentet) (EUT C 110 af 22.3.2019, s. 26).

2.8. EØSU noterer sig rapporten ([12]) fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige, ifølge hvilken næsten 40 % af den erhvervsaktive befolkning i EU i 2021 havde atypiske former for arbejde. Næsten en million mennesker er økonomisk afhængige selvstændige. EØSU bemærker, at en betydelig del af den internationale juridiske litteratur ([13]), som Kommissionen har taget i betragtning, viser, at de fleste sociale sikringsordninger har mangler, når det gælder beskyttelsen af disse former for atypisk beskæftigelse.

2.9. EØSU bemærker, at ILO også er bekymret over den øgede risiko for økonomisk usikkerhed i forbindelse med atypiske ansættelsesformer. For at forebygge dette efterlyser ILO lovgivningsmæssige og politiske foranstaltninger, der garanterer tilstrækkelig social beskyttelse (set i forhold til adgang, dækning, tilstrækkelighed og gennemsigtighed), uden at fratage atypiske arbejdstagere den fleksibilitet, der er forbundet med denne jobtype ([14]). Selvom mulighederne på dagens arbejdsmarked er flere og bedre, er der også mange situationer, hvor den sociale beskyttelse er utilstrækkelig. EØSU mener derfor, at EU-institutionerne og medlemsstaterne inden for rammerne af deres respektive beføjelser og efter forudgående social dialog på de relevante niveauer bør styrke indsatsen for at tilpasse de sociale beskyttelsessystemer til atypiske arbejdsformer for at sikre en passende beskyttelse og tilstrækkelige og holdbare ydelser, så folk kan få et godt job og et anstændigt liv. Stabile og høje beskæftigelsesfrekvenser er nødvendige for at understøtte bæredygtigheden af de sociale sikringsordninger.

3. **Europæisk kontekst og institutionelt og videnskabeligt input**

3.1. EØSU minder om, at »retten til passende social beskyttelse« anerkendes for alle arbejdstagere, uanset ansættelsesforholdets art og varighed i princip 12 i den europæiske søjle for sociale rettigheder. Selvstændige erhvervsdrivende er omfattet på sammenlignelige vilkår. Medlemsstaterne bør derfor opfordres til og støttes i at reformere deres nationale sociale beskyttelsessystemer for at sikre, at alle, uanset typen af ansættelseskontrakt – også selvstændige – har adgang til social beskyttelse. Atypiske arbejdstagere bør derfor have en beskyttelse svarende til typiske arbejdstageres – det vil sige adgang til tilstrækkelige og holdbare ydelser afstemt efter deres bidrag.

3.2. For at gennemføre dette socialpolitiske mål vedtog Rådet for Beskæftigelse, Socialpolitik, Sundhed og Forbrugerpolitik ([15]) den 8. november 2019 Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse, hvori det henstillede til medlemsstaterne at sikre, at alle arbejdstagere og selvstændige kan drage fordel af:

a) sociale beskyttelsesordninger (lukning af huller i den formelle adgang)

b) optjening af rettigheder eller mulighed for at overføre rettigheder mellem forskellige systemer (effektiv dækning)

c) tilstrækkelige ydelser og et proportionalt bidrag (tilstrækkelighed)

d) passende oplysninger om rettigheder og forpligtelser (gennemsigtighed).

3.3. I punkt 19 i Rådets henstilling opfordres medlemsstaterne til at gennemføre de fastlagte principper og forelægge en plan for rapportering om relevante foranstaltninger, der skal træffes på nationalt plan. I december 2022 havde alle medlemsstater undtagen Luxembourg forelagt en sådan national gennemførelsesplan. De nationale gennemførelsesplaner blev drøftet af Rådet for Beskæftigelse, Socialpolitik, Sundhed og Forbrugerpolitik (EPSCO) i december 2021 inden for rammerne af det europæiske semester og i maj 2022 i Udvalget for Social Beskyttelse. Arbejdsmarkedets parter blev desuden hørt i maj 2022.

([12]) COM(2023) 43 final.

([13]) Spasova, S., et al., *Access to Social Protection for People Working on Non-Standard Contracts and as Self-Employed in Europe*. Spasova, S., et al., *Access to Social Protection for People Working on Non-Standard Contracts and as Self-Employed in Europe. A Study of National Policies*, rapport fra European Social Policy Network for Kommissionen, Luxemburg, 2017; M. Westerveld og M. Olivier (dir.), *Social Security outside the Realm of the Employment Contract. informal Work and Employee-Like Workers*, Edward Elgar Cheltenham, 2019; I. Daugareilh, Introduction: social protection for digital platform workers in Europe, *International Social Security Review*, vol. 74, nr.° 3-4, særudgave, 2021, s. 5-12.

([14]) *Non-standard employment around the world: Understanding challenges, shaping prospects*, Geneva, OIL, 2016, s. 18-19.

([15]) https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=9478.

3.4. Kommissionen har undersøgt, hvor langt medlemsstaterne er kommet med gennemførelsen af målene i henstillingen indtil nu. EØSU noterer sig den rapport ([16]), der blev fremlagt til dette formål (januar 2023), hvori der gøres opmærksom på visse fremskridt og mange mangler. Ud over de nationale gennemførelsesplaner har Kommissionen taget højde for målene for strukturreformer i forbindelse med forbedringen af den sociale beskyttelse af atypiske arbejdstagere i de nationale genopretnings- og resiliensplaner.

3.5. EØSU bemærker, at de nationale genopretnings- og resiliensplaner fremskynder den digitale og den grønne omstilling. Den digitale omstilling fremmer udbredelsen af den digitale økonomi og platformsarbejde. Dette giver store muligheder for at komme ind på arbejdsmarkedet og tjene ekstra penge, hvilket øger indkomstniveauet, men skaber også huller i den sociale beskyttelse. Det gør det særligt vanskeligt for socialt dårligt stillede at leve et værdigt liv.

3.6. For at opfylde målet om tilstrækkelig social beskyttelse i henhold til artikel 151 i TEUF, mener EØSU, at forvaltningen af den grønne omstilling bør gøres mere retfærdig og effektiv, hvilket også kræver tilpasning og styrkelse af medlemsstaternes eksisterende sociale sikkerhedsnet med støtte fra Den Europæiske Union og forudgående social dialog på de forskellige relevante niveauer for at opveje virkningerne af bekæmpelsen af klimaændringerne på de mest sårbare menneskers, samfundsgruppers og områders velfærd.

3.7. Siden begyndelsen af 2022 er der opstået en ny udfordring for de europæiske økonomier, samfundet og beskyttelsessystemerne, nemlig det økonomiske og geopolitiske miljø, der er udløst af Ruslands angrebskrig mod Ukraine. Denne vedvarende konflikt betyder, at allerede sårbare husstande og i endnu højere grad personer, der er lavtuddannede, ikke arbejder fuld tid, udfører andre former for beskæftigelse, atypisk arbejde eller er økonomisk inaktive, er i større fare for at ende i fattigdom. Det er derfor nødvendigt at fremme holdbare og inklusive nationale sociale beskyttelsessystemer inden for rammerne af det europæiske semester, da sådanne systemer skaber både sociale og økonomiske fordele. Disse systemer er vigtige, for at arbejdsmarkedet kan fungere ordentligt, idet der ydes støtte i tilfælde af livsændrende begivenheder såsom sygdom eller arbejdsløshed. Samtidig yder disse systemer støtte i overgangen til ny beskæftigelse og nedbringer perioder med inaktivitet for dem, der kan arbejde.

3.8. EØSU bemærker, at Kommissionen og Rådet siden 2019 har lanceret flere initiativer, herunder lovgivningsmæssige, i forbindelse med social beskyttelse af arbejdstagere i atypiske ansættelsesformer (passende mindstelønninger, tilstrækkelig mindsteindkomst, som sikrer aktiv inklusion, direktivet om gennemsigtige og forudsigelige arbejdsvilkår, som omfatter oplysninger om socialsikringsordninger, direktivet om bedre arbejdsvilkår for platformsarbejdere osv.)

3.9. EØSU bemærker, at Kommissionen overvåger spørgsmål vedrørende social beskyttelse inden for rammerne af det europæiske semester. Desuden identificerer værktøjet til overvågning af resultaterne for social beskyttelse (et overvågningsværktøj, der er udviklet i samarbejde med Udvalget for Social Beskyttelse med henblik på at udpege de vigtigste sociale tendenser i EU) hvert år de medlemsstater, der har betydelige sociale udfordringer med adgangen til social beskyttelse.

4. **Generelle bemærkninger**

4.1. EØSU påpeger, at næsten alle EU's medlemsstater har ratificeret den europæiske socialpagt, hvilket betyder, at de er blevet enige om »at opretholde den sociale tryghedsordning på et tilfredsstillende niveau, som mindst svarer til, hvad der kræves for ratifikation af den europæiske kodeks for social sikring, og at tilstræbe stigende forbedringer af den sociale tryghedsordning« som fastsat i artikel 12, stk. 2 og 3 ([17]). Som følge deraf er de forpligtet til løbende at reagere på ændringer på arbejdsmarkederne i skiftende og konkurrencedygtige økonomier for at sikre retfærdig social beskyttelse for alle ved hjælp af passende, tilstrækkelige og holdbare systemer, og hvor det er relevant, bør deres indsats støttes.

4.2. EØSU bemærker i lyset af Kommissionens rapport (2023), at langt størstedelen af de sociale beskyttelsessystemer stadig er udformet til konventionelle eller typiske job og arbejdstagere (bidragsorienteret tilgang). Som følge heraf står en stigende andel af arbejdsstyrken uden tilstrækkelig social beskyttelse, enten fordi de står i en mere usikker og sårbar position på arbejdsmarkedet (uanset om de er lønmodtagere eller selvstændige) eller på grund af typen af deres ansættelsesforhold.

([16]) COM(2023) 43 final.
([17]) Den europæiske socialpagt (revideret).

4.3. EØSU bemærker, at henstillingen implementeres meget forskelligt i de enkelte medlemsstater, og bekræfter, at der er betydelige regionale ubalancer. EØSU deler Kommissionens bekymring over, at kun et mindretal af medlemsstaterne på en omfattende og konsekvent måde tager fat på manglerne, hvad angår den faktiske adgang til, den effektive dækning og tilstrækkeligheden af den sociale beskyttelse. Der er derfor et presserende behov for at intensivere og fremskynde implementeringen med udgangspunkt i principperne om god regeringsførelse for at rette op på disse mangler. Tilpasning af systemerne for at sikre bedre adgang til social beskyttelse for alle er en langsigtet proces med inddragelse af arbejdsmarkedets parter og andre relevante nationale organisationer.

4.4. EØSU bifalder anvendelsen af objektive indikatorer til måling af fremskridt siden vedtagelsen af henstillingen. Disse indikatorer skal dog opdateres for at øge gennemsigtigheden, da der mangler data for flere kategorier af atypiske arbejdstagere, såsom sæsonarbejdere i landbrugs- og fødevaresektoren (midlertidigt ansatte, vandrende eller periodiske arbejdstagere). Eurostats data er derfor ufuldstændige. Bestræbelserne på at opdatere de anvendte indikatorer er afgørende for at sikre, at de er sammenlignelige og statistisk velfunderede.

4.5. EØSU noterer sig udvekslingen af oplysninger mellem repræsentanter for medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter. I betragtning af de meget forskellige situationer i medlemsstaterne mener EØSU imidlertid, at det er nødvendigt at forbedre overvågningen af adgangen til social beskyttelse i alle EU-medlemsstater og at supplere de tilgængelige oplysninger om indtræden af risici, modtagelse af ydelser, kvantificering af formelle huller i den sociale sikring og tilstrækkelighed. Medlemsstaterne bør også opfordres til at udforme passende sociale beskyttelsesordninger for selvstændige og tilskynde dem til at deltage i alle tilgængelige ordninger.

4.6. EØSU bemærker, at visse dele af den sociale beskyttelse er mangelfuld. Dette er tilfældet for arbejdsløshedsunderstøttelse (13 medlemsstater), sygedagpenge (11) og barselsydelser (9). De pågældende kategorier omfatter løsarbejdere eller arbejdstagere med forenklede, kortvarige, midlertidige tidsbegrænsede kontrakter, sæsonarbejdere og arbejdstagere med andre landespecifikke ansættelseskontrakter. Desuden var selvstændige ikke dækket af mindst ét område af den sociale beskyttelse i 19 medlemsstater og en gruppe af atypiske arbejdstagere i 17 af dem.

4.7. EØSU mener, at Kommissionen bør yde mere støtte til medlemsstaterne, så de kan tackle de identificerede hindringer og dermed evaluere og om nødvendigt afhjælpe den manglende sociale beskyttelse i forbindelse med atypisk arbejde. På den ene side er det nødvendigt at opretholde tilstrækkelig fleksibilitet på arbejdsmarkedet, og på den anden er det vanskeligt at udvide dækningen til også at omfatte selvstændige (især når det gælder arbejdsløsheds- og invalideforsikring) og visse grupper såsom platformsarbejdere, hushjælp, landbrugsarbejdere m.fl. Man bør her kigge på bedste praksis.

4.8. EØSU er opmærksom på, at foranstaltninger, der har til formål at nedbringe brugen af atypiske kontrakter uden at gå på kompromis med virksomhedernes og arbejdstagernes fleksibilitet, bidrager til at mindske hullerne i den formelle og effektive dækning (der ses eksempler herpå i Nederlandene, Polen og Tyskland). Sådanne foranstaltninger omfatter, at man begrænser de sociale og skattemæssige fordele ved kortvarige eller proformaselvstændige kontrakter, regulerer platformsarbejde eller reformerer arbejdsmarkedslovgivningen for at undgå opdeling. Korrekt klassificering sikrer adgang til passende social beskyttelse og skaber klarere lovgivningsmæssige rammer.

5. **Særlige bemærkninger**

5.1. EØSU bemærker, at gennemgangen af de 26 nationale gennemførelsesplaner viser, at næsten alle planer ifølge Kommissionens rapport implicit eller eksplicit vedrører eksisterende eller resterende huller i adgangen til social beskyttelse på nationalt plan. Det er dog kun halvdelen af medlemsstaterne, der adresserer alle grupper af arbejdstagere og typer af mangler. Nogle medlemsstater mener, at de har gennemført alle (Bulgarien og Sverige) eller næsten alle (Østrig, Tjekkiet, Frankrig, Ungarn og Polen) bestemmelserne i henstillingen.

5.2. EØSU bemærker også med bekymring de meget store forskelle med hensyn til tidsplanen for gennemførelsesplanerne (uanset om de er vedtaget eller planlagt) fra det ene land til det andet: 10 nationale gennemførelsesplaner fokuserer på én vigtig politisk eller lovgivningsmæssig foranstaltning, 11 omfatter en plan med 3-8 foranstaltninger, og kun Belgiens plan indeholder mere end 30 foranstaltninger. Kun 13 medlemslande nævner, at de allerede har vedtaget foranstaltninger.

5.3. EØSU mener, at de nationale gennemførelsesplaner bør tage højde for alle grupper af atypiske arbejdstagere. Indsatsen bør altså ikke begrænses til visse mindre grupper, og udvalget anbefaler at revidere alle ordninger/sociale sikringsgrene for at mindske de eksisterende huller. 17 medlemsstater anskuer problemet med huller i den sociale beskyttelse selektivt og fokuserer på de selvstændige.

5.4. EØSU bemærker i lyset af Kommissionens rapport, at en lille gruppe af nationale gennemførelsesplaner (f.eks. Belgiens, Cyperns og Estlands) indeholder detaljerede oplysninger om hver enkelt planlagt foranstaltning, men at et flertal af medlemsstaterne ikke beskriver de planlagte fremtidige foranstaltninger. EØSU opfordrer Kommissionen til at være mere grundig i sin anmodning om og vurdering af minimumsoplysningerne for disse planer for at forbedre gennemsigtighedsindikatorerne for de forskellige situationer med atypisk arbejde, således at man undgår at skabe yderligere administrative byrder.

5.5. EØSU er bekymret over, at kun et begrænset antal nationale gennemførelsesplaner nævner inddragelsen af arbejdsmarkedets parter i udarbejdelsen af planen, og at der kun i ringe grad henvises til andre interessenter såsom civilsamfundsorganisationer. EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at gennemføre de nationale gennemførelsesplaner inden for rammerne af den sociale dialog med inddragelse af de sociale aktører og civilsamfundsorganisationerne.

5.6. EØSU mener, at de nationale gennemførelsesplaner kunne blive mere effektive, hvis Kommissionen krævede, at de blev bedre koblet sammen med de politiske foranstaltninger, der er planlagt i genopretnings- og resiliensplanerne, og overvågningsforanstaltningerne inden for rammerne af det europæiske semester. EØSU mener, at en sådan sammenkobling ville styrke effekten og mindske eventuelle uoverensstemmelser. Medlemsstaterne bør få passende støtte til formålet.

5.7. Ifølge ILO's model er tilstrækkelige og holdbare sociale beskyttelsessystemer en afgørende forudsætning for at sikre alle mennesker en ordentlig livskvalitet. EØSU mener derfor, at det er nødvendigt at tilskynde medlemsstaterne til at gøre fremskridt med sociale beskyttelsessystemer, der ikke kun fokuserer på arbejdstagere i typiske eller atypiske ansættelsesforhold, men på borgerne som helhed under hensyntagen til national praksis for eventuelt at skabe mere universelle systemer, der til enhver tid sikrer tilstrækkelig beskyttelse og økonomisk bæredygtighed ([18]).

5.8. EØSU anbefaler Kommissionen at forbedre den sociale beskyttelse af sæsonarbejdere i landbrugsfødevaresektoren for at forene anstændigt arbejde med fødevaresuverænitet. En måde at opnå dette på ville være at fremme foranstaltninger til gensidig læring mellem medlemsstaterne, f.eks. i kampen mod sort arbejde.

5.9. EØSU bemærker, at EU-Domstolen og de nationale domstole begrænser mulighederne for gennem national lovgivning at indføre positive særforanstaltninger for at rette op på kønsbestemte forskelle i den sociale beskyttelse. EØSU foreslår derfor, at Kommissionen og Rådet reviderer direktiv 79/7/EØF for at tilpasse det til de nuværende forhold. EØSU opfordrer endvidere Kommissionen til hurtigst muligt at vurdere anvendelsen af direktiv 79/7/EØF og i givet fald foreslå Rådet og Europa-Parlamentet de reformer, der anses for mest hensigtsmæssige for på medlemsstatsniveau og inden for rammerne af den sociale dialog at afhjælpe relevante mangler i overensstemmelse med artikel 157, stk. 4, i TEUF på effektiv vis.

5.10. EØSU ser udveksling af erfaringer mellem medlemsstaterne som et andet nyttigt middel til at udbrede bedste praksis, når det gælder om at tilpasse de nationale sociale beskyttelsessystemer til atypiske ansættelsesforhold og rette op på eventuelle ubalancer. Udvalget opfordrer derfor Kommissionen til at fremme sådanne møder om gensidig læring og om nødvendigt til at gøre det lettere for de nationale arbejdsmarkedsparter og EØSU at deltage heri.

Bruxelles, den 23. oktober 2024.

Oliver RÖPKE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

([18]) F.eks. en statsligt reguleret minimumsindkomst kombineret med tiltag, der skal gøre det nemmere at komme tilbage på arbejdsmarkedet, i overensstemmelse med princip 14 i den europæiske søjle for sociale rettigheder.

BILAG

Følgende ændringsforslag opnåede mindst en fjerdedel af stemmerne, men blev forkastet under debatten (forretningsordenens artikel 75, stk. 3):

Ændringsforslag 1

SOC/802

Ulig social beskyttelse

Punkt 5.9

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
EØSU bemærker, at EU-Domstolen og de nationale domstole begrænser mulighederne for gennem national lovgivning at indføre positive særforanstaltninger for at rette op på kønsbestemte forskelle i den sociale beskyttelse. ***EØSU foreslår derfor, at Kommissionen og Rådet reviderer direktiv 79/7/EØF for at tilpasse det til de nuværende forhold.*** EØSU opfordrer ***endvidere*** Kommissionen til hurtigst muligt at vurdere anvendelsen af direktiv 79/7/EØF og ***i givet fald foreslå Rådet og Europa-Parlamentet*** de reformer, der anses for mest hensigtsmæssige ***for*** på medlemsstatsniveau og inden for rammerne af den sociale dialog ***at afhjælpe relevante mangler*** i overensstemmelse med artikel 157, stk. 4, i TEUF ***på effektiv vis***.	EØSU bemærker, at EU-Domstolen og de nationale domstole begrænser mulighederne for gennem national lovgivning at indføre positive særforanstaltninger for at rette op på kønsbestemte forskelle i den sociale beskyttelse. EØSU opfordrer ***derfor*** Kommissionen til hurtigst muligt at vurdere anvendelsen af direktiv 79/7/EØF og ***tilskynde medlemsstaterne til at gennemføre*** de reformer, der anses for mest hensigtsmæssige ***til at afhjælpe disse mangler*** på medlemsstatsniveau og inden for rammerne af den sociale dialog ***ved at vedtage positive særforanstaltninger*** i overensstemmelse med artikel 157, stk. 4, i TEUF.

Begrundelse

I stedet for at opfordre til en revision af direktiv 79/7/EØF bør teksten fokusere på at anmode medlemsstaterne om at gennemføre passende reformer. Artikel 157, stk. 4, i TEUF lyder: »For at sikre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i praksis på arbejdsmarkedet er princippet om ligebehandling ikke til hinder for, at de enkelte medlemsstater opretholder eller vedtager foranstaltninger, der tager sigte på at indføre specifikke fordele, der har til formål at gøre det lettere for det underrepræsenterede køn at udøve en erhvervsaktivitet eller at forebygge eller opveje ulemper i den erhvervsmæssige karriere«.

Resultat af afstemningen

For:	82
Imod:	90
Hverken for eller imod:	20

Ændringsforslag 2

SOC/802

Ulig social beskyttelse

Punkt 1.5

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
Uden at foregribe muligheden for at overveje et reguleringsinstrument mener EØSU, at den vej, som Rådet har skitseret i sin henstilling til medlemsstaterne om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, gør det muligt at gøre fremskridt på følgende områder:	***Med forbehold af eventuelle yderligere EU-foranstaltninger for at håndtere de resterende udfordringer*** mener EØSU, at den vej, som Rådet har skitseret i sin henstilling til medlemsstaterne om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, gør det muligt at gøre fremskridt på følgende områder:
a) passende sociale beskyttelsesordninger (lukning af formelle huller i adgangen)	a) passende sociale beskyttelsesordninger (lukning af formelle huller i adgangen)
b) optjening af rettigheder eller mulighed for at overføre rettigheder mellem forskellige systemer (effektiv dækning)	b) optjening af rettigheder eller mulighed for at overføre rettigheder mellem forskellige systemer (effektiv dækning)
c) tilstrækkelige ydelser og et proportionalt bidrag (tilstrækkelighed)	c) tilstrækkelige ydelser og et proportionalt bidrag (tilstrækkelighed)
d) passende oplysninger om rettigheder og forpligtelser (gennemsigtighed).	d) passende oplysninger om rettigheder og forpligtelser (gennemsigtighed).

Begrundelse

Det er ikke nødvendigt at henvise til muligheden for at overveje et reguleringsinstrument i betragtning af konklusionerne i Kommissionens rapport om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige. De lyder bl.a. som følger:

— Rådets henstilling har spillet en rolle med hensyn til at skabe momentum for at indføre ændringer af veletablerede nationale sociale beskyttelsessystemer.

— Henstillingen er mere relevant end nogensinde før, når det gælder om at sikre, at de sociale beskyttelsessystemer er i stand til at beskytte en stor del af den erhvervsaktive befolkning mod økonomiske chok.

— Gennemførelsen af Rådets henstilling skal forankres i bredere socioøkonomiske politikker på både EU-plan og nationalt plan. Det er vigtigt at bemærke, at nogle medlemsstater benyttede henstillingen og den dermed forbundne proces for nationale gennemførelsesplaner som en mulighed for at overveje, gennemføre eller forberede generelle reformer af de sociale beskyttelsessystemer.

— Tilpasning af systemerne for at sikre bedre adgang til social beskyttelse for alle er en langsigtet proces med inddragelse af arbejdsmarkedets parter og andre relevante nationale organisationer.

— Kommissionens rapport bør udløse drøftelser om, hvordan de resterende udfordringer kan tackles, og hvordan EU kan støtte disse bestræbelser.

Resultat af afstemningen

For:	81
Imod:	105
Hverken for eller imod:	12

Ændringsforslag 3

SOC/802

Ulig social beskyttelse

Punkt 1.9

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
EØSU bemærker, at EU-Domstolen og de nationale domstole begrænser mulighederne for gennem national lovgivning at indføre positive særforanstaltninger for at rette op på kønsbestemte forskelle i den sociale beskyttelse. ***EØSU foreslår derfor, at Kommissionen og Rådet reviderer direktiv 79/7/EØF for at tilpasse det til de nuværende forhold.*** EØSU opfordrer ***endvidere*** Kommissionen til hurtigst muligt at vurdere anvendelsen af direktiv 79/7/EØF og ***i givet fald foreslå Rådet og Europa-Parlamentet*** de reformer, der anses for mest hensigtsmæssige ***for*** på medlemsstatsniveau og inden for rammerne af den sociale dialog ***at afhjælpe relevante mangler*** i overensstemmelse med artikel 157, stk. 4, i TEUF ***på effektiv vis***.	EØSU bemærker, at EU-Domstolen og de nationale domstole begrænser mulighederne for gennem national lovgivning at indføre positive særforanstaltninger for at rette op på kønsbestemte forskelle i den sociale beskyttelse. EØSU opfordrer ***derfor*** Kommissionen til hurtigst muligt at vurdere anvendelsen af direktiv 79/7/EØF og ***tilskynde medlemsstaterne til at gennemføre*** de reformer, der anses for mest hensigtsmæssige ***til at afhjælpe disse mangler*** på medlemsstatsniveau og inden for rammerne af den sociale dialog ***ved at vedtage positive særforanstaltninger*** i overensstemmelse med artikel 157, stk. 4, i TEUF

Begrundelse

I stedet for at opfordre til en revision af direktiv 79/7/EØF bør teksten fokusere på at anmode medlemsstaterne om at gennemføre passende reformer. Artikel 157, stk. 4, i TEUF lyder: »For at sikre fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i praksis på arbejdsmarkedet er princippet om ligebehandling ikke til hinder for, at de enkelte medlemsstater opretholder eller vedtager foranstaltninger, der tager sigte på at indføre specifikke fordele, der har til formål at gøre det lettere for det underrepræsenterede køn at udøve en erhvervsaktivitet eller at forebygge eller opveje ulemper i den erhvervsmæssige karriere«.

Resultat af afstemningen

Samme resultat som ændringsforslag 1 vedrørende punkt 5.9 (forbundne ændringsforslag)